

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๑๙

ฉบับที่ ๒๒๐

กันยายน ๒๕๕๒

ISSN 0857-7064

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

***ศาสตราจารย์ ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต อุปนายกราชบัณฑิตยสถาน ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีการพิมพ์พระไตรปิฎกสากล ได้รับเกียรติให้เป็นผู้ร่วมเชิญพระไตรปิฎกสากล อักษรโรมัน ประดิษฐาน ณ สหพันธ์พุทธศาสนาแห่งนอร์เวย์ กรุงออสโล ราชอาณาจักรนอร์เวย์ โดยมี เอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรนอร์เวย์ เป็นประธานในพิธีซึ่งจัดขึ้น ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงออสโล ในการนี้ประธานสหพันธ์พุทธศาสนาแห่งนอร์เวย์ สมาชิกราชบัณฑิตยสถานแห่งนอร์เวย์ ผู้แทนหอสมุดมหาวิทยาลัยแห่งออสโล พร้อมทั้งผู้อุปถัมภ์พระไตรปิฎกจากประเทศไทย และผู้บริหารบริษัทการบินไทย ในโครงการ “ไมล์สร้างบุญ” ร่วมเป็นสักขีพยานด้วย

จดหมายเหตุพระไตรปิฎกสากล อักษรโรมัน ดำเนินงานโดยกองทุนสนทนาธัมมำนำสุข หม่อมหลวงวงษิรัตน์ บุนนาค ในพระสังฆราชูปถัมภ์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ระหว่างพ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๒ และสนับสนุนโดยโครงการสมทบกองทุนเผยแผ่พระไตรปิฎกสากลในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ต่อมาดำเนินงานโดยมูลนิธิร่วมจิตต์น้อมเกล้าฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน

***ราชบัณฑิตยสถานขอเชิญชมรายการ คนเก่งภาษาไทย ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ทุกวันเสาร์ เวลา ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น.

คนเก่งภาษาไทย

*** ราชบัณฑิตยสถานจัดประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ ในหัวข้อเรื่อง **ความซื่อสัตย์** เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้คุ้นเคยกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้เข้าใจและรู้จักนำคำสอนต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นการกลมกลืนและพัฒนาจิตใจให้รู้จักผิดชอบชั่วดีและประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในทำนองคลองธรรม ไม่ประพฤติตนให้เป็นปัญหาต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ เพื่อน และสังคม ทั้งยังเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ดีและถูกต้องแก่เด็ก ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า ให้เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

สำนวนที่ชนะการประกวด ราชบัณฑิตยสถานจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อขอรับพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจัดพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับพระราชทานในวันวิสาขบูชา จึงขอเชิญชวนผู้สนใจส่งเรื่องเข้าประกวด

รายละเอียดในการจัดประกวดมีดังนี้

๑. ลักษณะหนังสือ

- แต่งเป็นภาษาไทย อธิบายความง่าย ๆ เพื่อให้เด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี อ่านเข้าใจได้การยกตัวอย่างประกอบ ถ้อยคำสำนวน และภาษาที่ใช้ ต้องเหมาะสม เข้ากันได้กับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน สามารถโน้มน้าวจิตใจเด็กหรือผู้อ่านให้เห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
- เป็นสำนวนที่แต่งได้ครอบคลุมความหมายของคำว่า “ความซื่อสัตย์” มากที่สุด
- เรื่องที่แต่งต้องเป็นเรื่องการสอนพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมในพระไตรปิฎก และไม่อธิบายความย่ำยี้ลัทธิและศาสนาอื่น
- พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ด้วยตัวอักษรขนาด ๑๖ พอยต์ (point) หน้าละ ๒๘ บรรทัด ความยาว ๒๕-๓๐ หน้ากระดาษพิมพ์ดีด (A4)

๒. ผู้มีสิทธิส่งเรื่องเข้าประกวด

- บุคคลทั่วไปยกเว้นกรรมการตัดสิน

๓. การส่งเรื่องประกวด

- ส่งเรื่องเข้าประกวดได้คนละ ๑ สำนวน
- ให้ส่งต้นฉบับจำนวน ๓ ชุด พร้อมแผ่นบันทึก (diskette) หรือแผ่นซีดี (CD) ด้วยตนเองหรือส่งทางไปรษณีย์ที่กองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน สนามเลือกป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ทั้งนี้วันที่ประทับตราไปรษณีย์เป็นสำคัญ
- ต้นฉบับที่ส่งประกวดทุกสำนวน ราชบัณฑิตยสถานจะไม่ส่งคืน

๔. การตัดสินรางวัล

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ราชบัณฑิตยสถานแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งเป็นผู้ตัดสินและคัดเลือกสำนวนที่ดีที่สุด เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย รวม ๓ สำนวน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดฯ สำนวนใด จะทรงเลือกพิมพ์เป็นหนังสือพระราชทานในวันวิสาขบูชา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวด ดังนี้

- รางวัลที่ ๑ จำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาท
- รางวัลที่ ๒ จำนวนเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- รางวัลที่ ๓ จำนวนเงิน ๒,๐๐๐ บาท

- ลิขสิทธิ์ของเรื่องที่ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑, ๒ และ ๓ เป็นของราชบัณฑิตยสถาน

๕. กำหนดการพระราชทานรางวัล

- วันงานพระราชพิธีวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๕๒ (ภายหลังการตั้งเป็รียบ)

ผู้สนใจติดต่อขอทราบรายละเอียดได้ที่ ราชบัณฑิตยสถาน สนามเลือกป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ ต่อ ๓๐๑๑, ๓๐๒๒ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๔๕ ในวันและเวลาราชการ หรือดูรายละเอียดที่ www.royin.go.th

*** ราชบัณฑิตยสถาน จัดโครงการแข่งขันทักษะการใช้ภาษาไทยของเยาวชน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ โดยให้ผู้เข้าแข่งขันแสดงทักษะในการเขียนสะกดคำ การอ่านออกเสียง การฟังเพื่อจับใจความ และการพูดสะกดคำ ในวันเสาร์ที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ ราชบัณฑิตยสถาน สนามเลือกป่า

โครงการดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนไทยสนใจและฝึกฝนการเขียน อ่าน ฟัง และพูดภาษาไทยให้ถูกต้อง ซึ่งได้จัดต่อเนื่องกันเป็นปีที่ ๓ แล้ว เป็นโครงการสืบเนื่องจากการที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นปีภาษาไทย เฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยใช้ภาษาไทยถูกต้องเหมาะสมทั้งด้านการเขียน การอ่าน และการพูด รวมทั้งให้ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และเพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยในการใช้ภาษาไทยของประชาชนชาวไทย

ในปีนี้ได้ขยายโอกาสการสมัครไปยังนักเรียนในสถานศึกษาทั่วประเทศ ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ให้มีโอกาเข้าร่วมแข่งขันด้วย โดยรับสมัครนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ จากโรงเรียนทั่วประเทศไทย ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โรงเรียนละ ๑ คน ทั้งนี้ ผู้ประสงค์จะสมัคร กรุณาดาวน์โหลดแบบฟอร์มสมัครได้จากเว็บไซต์ www.royin.go.th ภายในวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ สมัครได้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยส่งใบสมัครทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่ โครงการแข่งขันทักษะการใช้ภาษาไทยของเยาวชน กองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน สนามเลือกป่า ถนนศรีอยุธยา เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ ทั้งนี้ ผู้สมัครที่กรอกข้อมูลในใบสมัครสมบูรณ์ ถูกต้อง ครบถ้วน และส่งมาถึงราชบัณฑิตยสถานในลำดับที่ ๑-๔๐๐ คนแรกจะได้รับพิจารณาคัดเลือกให้เป็นผู้มีสิทธิเข้าแข่งขัน เมื่อครบจำนวนที่ต้องการแล้วจะปิดการรับสมัครทันที (แม้จะยังไม่ถึงวันที่สิ้นสุดการรับสมัคร)

ผู้สนใจดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ www.royin.go.th หรือสอบถามที่ นางสาวปาริชาติ กิตินันท์ และนางสาวลัดดา วรลัคนากุล หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ ต่อ ๓๐๒๐ และ ๓๐๑๘

นอกจากนี้ ในหนังสือ *ประมวลข้อหารือเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖* รวบรวมโดยสวัสดิการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หน้า ๔ มีคำถามข้อหนึ่งว่า “การใช้คำขึ้นต้นจะต่อด้วยคำว่า ‘ท่าน’ หรือ ‘ฯพณฯ’ ได้หรือไม่ มีหลักเกณฑ์การใช้อย่างไร” และมีข้อวินิจฉัยว่า “เนื่องจากระเบียบฯ กำหนดให้เขียนคำขึ้นต้นแล้วลงตำแหน่งของผู้ที่หนังสือมีถึงโดยไม่มีคำนำหน้าตำแหน่งจึงไม่จำเป็นต้องใช้คำขึ้นต้นต่อด้วยคำว่า ‘ท่าน’ หรือ ‘ฯพณฯ’ ”

หากพิจารณาตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๐๘/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ แล้ว สารจะมีว่าไม่ใช้คำ ฯพณฯ นำหน้านาม ตำแหน่ง ยกเว้นกรณีพิเศษที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ แต่มีผู้นำมาใช้กันเอง และใช้กันเรื่อยมา โดยใช้ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน

เมื่อคำว่า ฯพณฯ ยังปรากฏการใช้อยู่จึงถือเป็นศัพท์ที่มีการใช้ในภาษาและเป็นศัพท์ที่มีเก็บไว้ในพจนานุกรม ซึ่งหนังสือ *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕* (จัดพิมพ์ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๖) นิยามคำ ฯพณฯ ไว้ว่า “น. คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งข้าราชการผู้ใหญ่ชั้นรัฐมนตรีเอกอัครราชทูต เป็นต้น. (ย่อมาจาก พณหัว พณหัวเจ้า พณหัวเจ้าท่าน.)” ต่อมาเมื่อราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์ *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒* (จัดพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๖) ยังไม่ได้ปรับแก้ไขบทนิยามของคำว่า ฯพณฯ และคงบทนิยามไว้เช่นเดียวกับฉบับที่จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันคำว่า ฯพณฯ ยังคงมีใช้อยู่ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน แต่บทนิยามใน *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒* (จัดพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๖) ไม่ได้ระบุไว้โดยละเอียดว่า คำ ฯพณฯ ใช้แก่ใครได้บ้าง เนื่องจากลักษณะเฉพาะของหนังสือประเภทพจนานุกรมจะให้บทนิยามแต่พอกระชับได้ใจความและอาจยกตัวอย่างไว้พอเข้าใจเท่านั้น ทำให้ผู้สอค้นการใช้คำ ฯพณฯ ไม่อาจทราบที่มาและความเปลี่ยนแปลงในการใช้คำว่า ฯพณฯ จึงยังคงมีผู้สอถามเรื่องการใช้คำ ฯพณฯ มายังราชบัณฑิตยสถานอยู่เสมอ

คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ของราชบัณฑิตยสถาน ได้นำปัญหาเรื่องการใช้คำ ฯพณฯ มาพิจารณา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อสำนักนายกรัฐมนตรีได้วางระเบียบงานสารบรรณให้ถือปฏิบัติในการติดต่อหนังสือราชการโดยกำหนดให้เขียนคำขึ้นต้นแล้วลงตำแหน่งของผู้ที่หนังสือมีถึงโดยไม่ต้องคำนึงว่า ‘ท่าน’ หรือ ‘ฯพณฯ’ ต่อท้ายคำขึ้นต้น ดังนั้นในหนังสือราชการจึงควรปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว และถึงแม้ว่าระเบียบงานสารบรรณไม่มีการใช้คำ ฯพณฯ แต่ในภาษาพูดและภาษาเขียนทั่ว ๆ ไปยังปรากฏการใช้คำ ฯพณฯ อยู่ โดยพบว่ามีการใช้ใน ๒ กรณี คือ

๑. นำหน้าตำแหน่ง หรือนำหน้าตำแหน่งแล้วตามด้วยชื่อ เช่น

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นาย ... นามสกุล ...

๒. นำหน้าชื่อ หรือนำหน้าชื่อแล้วตามด้วยตำแหน่ง เช่น

ฯพณฯ นาย ... นามสกุล ...

ฯพณฯ นาย ... นามสกุล ... นายกรัฐมนตรี

หากถามว่าใคร ตำแหน่งใด ใช้คำ ฯพณฯ ได้ นั้น เมื่อเทียบจากการใช้แต่อดีตโดยอนุโลมเทียบตำแหน่งรัฐมนตรีกับตำแหน่งเสนาบดี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงก็ควรใช้คำว่า ฯพณฯ ได้ด้วย ในภาษาพูดหรือภาษาเขียน โดยทั่ว ๆ ไป ยกเว้นในหนังสือราชการ หรือเอกสารทางราชการหรือในภาษาเขียนที่เป็นทางการ หากผู้ใช้ประสงค์จะให้เกียรติบุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งอันทรงเกียรติตามที่เคยมีแบบแผนการใช้ และยังคงนิยมใช้กันต่อมา ก็น่าจะอนุโลมให้ใช้ได้ตาม ๒ กรณีดังกล่าว โดยใช้แก่ ประธานองคมนตรี องคมนตรี เอกอัครราชทูตไทยที่ประจำอยู่ ณ ต่างประเทศ นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา รัฐบุรุษ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ที่ยังอยู่ในตำแหน่งเท่านั้น ซึ่งต้องมีคำว่า นาย หรือนาง หรือนางสาว หรือคำแสดงยศทางทหาร ดำรง เป็นต้น และต้องระบุนามสกุลด้วย เพื่อให้ฟังดูเป็นภาษาสุภาพ ไม่ห้วน

ทั้งนี้ มติของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ของราชบัณฑิตยสถานนั้นเป็นมติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมติดังกล่าวของคณะกรรมการราชบัณฑิตยสถานได้ใช้เป็นแนวทางในการตอบข้อสงสัยของประชาชนในเรื่องการใช้คำว่า ฯพณฯ ว่าใช้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด อย่างไร เพื่อคลี่คลายปัญหาการใช้คำว่า ฯพณฯ ที่ยังคงมีใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มติของคณะกรรมการฯ ก็มีได้เป็นข้อกำหนด ข้อบัญญัติ หรือหลักเกณฑ์ที่มีผลบังคับตามกฎหมายอย่างเช่นหลักเกณฑ์ที่มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีให้ใช้ตามนั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ ส่วนราชการต่าง ๆ ได้รับทราบเรื่อง “การใช้คำว่า ฯพณฯ” จากหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๕/ว ๙๕๓ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๔ เรื่อง “การใช้คำ ฯพณฯ เป็นคำนำหน้าตำแหน่งในหนังสือราชการ” ที่แจ้งให้ *ใช้คำขึ้นต้นกราบเรียนหรือเรียนตามฐานะของผู้รับหนังสือแล้วให้ลงตำแหน่งของผู้ที่หนังสือมีถึง โดยไม่มีคำนำหน้าตำแหน่งว่า ‘ฯพณฯ’ เช่น ให้ใช้ว่า กราบเรียน นายกรัฐมนตรี กราบเรียน ประธานศาลฎีกา กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เรียน รองนายกรัฐมนตรี หรือ เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง... เป็นต้น* แสดงให้เห็นว่าในหนังสือราชการยังคงถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ คือ ไม่ใช้คำว่า ฯพณฯ นำหน้าตำแหน่ง แต่เนื่องจากข้อมูลในหนังสือดังกล่าวระบุถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งอยู่ในกลุ่มตำแหน่งที่ใช้คำขึ้นต้นว่า “กราบเรียน” ก็อาจทำให้มีคำถามตามมาว่า ในเมื่อใช้คำขึ้นต้นว่า “กราบเรียน” แก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในภาษาพูดหรือในภาษาเขียนโดยทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หนังสือราชการ เอกสารราชการ หรือภาษาเขียนที่เป็นทางการ ก็น่าจะใช้คำว่า ฯพณฯ แก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน ซึ่งหากจะมีข้อสงสัยดังกล่าวนี้ติดตามมา คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ของราชบัณฑิตยสถานก็จะต้องนำเรื่องดังกล่าวนี้พิจารณา ทบทวนเพิ่มเติม แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ราชบัณฑิตยสถานจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์หรือมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้คำว่า ฯพณฯ เป็นเพียงแต่พยายามที่จะอธิบายความเป็นมาหลักเกณฑ์ที่มีการใช้จริงในปัจจุบัน และแก้ปัญหาแก่ผู้ใช้ภาษาไทยเท่านั้น.

นางสาวสุปัญญา ชมจินดา
กรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย

พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ทางเลือกใหม่สำหรับผู้สนใจภาษาไทยยุคดิจิทัล

ราชบัณฑิตยสถานจัดทำพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ จำหน่ายในราคา ๕๐ บาท เพื่อบรรเทาปัญหา พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ขาดตลาด จนกว่าจะมีการจัดพิมพ์พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับใหม่แล้วเสร็จ

พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ มีเนื้อหาภายในเช่นเดียวกับ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ สะดวก และง่าย ต่อการค้นค่าและบทนิยาม เพียงกรอกคำที่ต้องการทราบความหมาย ซึ่งอาจไม่ต้องพิมพ์เต็มทั้งคำ กด enter หรือคลิกที่ปุ่ม **ค้น** ก็จะทราบความหมายของคำที่ต้องการได้ทันที

แนะนำการใช้พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒

1. ทุกครั้งที่มีการเรียกใช้งานครั้งแรก โปรแกรมจะนำเอาข้อมูลในกลุ่มอักษร ก มาเตรียมไว้สำหรับให้บริการค้นหาความหมายของคำ
2. ให้ป้อนข้อมูลเป็นภาษาไทยที่ต้องการค้นหาในช่องป้อนข้อมูล แล้วเลือกเงื่อนไขวิธีการค้นหา โดยนำเมาส์ไปคลิกที่ปุ่มกลม ๆ หน้าข้อความ “ตรงตามตัวอักษรเท่านั้น” หรือ “เริ่มต้นตรงตามตัวอักษร” แล้วคลิกปุ่ม **ค้น**
3. การค้นหาโดยเงื่อนไข ตรงตามตัวอักษรเท่านั้น จะเป็นการค้นหาข้อมูลที่มีตัวอักษรตรงตามที่ต้องการเท่านั้น ซึ่งในการแสดงผลระบบจะค้นข้อมูลที่มีค่าตรงตามตัวอักษร โดยแสดงทั้งหมดทุกนิยาม หรือรูปแบบการใช้ในหมวดอักษรนั้น ๆ เช่น ค้นตามตัวอักษรคำว่า การ ในหมวดอักษร ก ระบบจะค้นค่าทุกคำที่เขียนเป็น การ, การ ๑, การ ๒, การ ๓, การ- หรือ -การ ขึ้นมาแสดงทั้งหมด
4. การค้นด้วยเงื่อนไข เริ่มต้นตรงตามตัวอักษร ระบบจะค้นข้อมูลที่เริ่มต้นตัวอักษรตรงกับป้อนค่าให้ค้นทุกค่าออกมาแสดง เช่น ค้นค่า กก ระบบจะค้นเอาค่า กก ๑, กก ๒, กก ๓, กก ๔, กก ๕, กก ๖, กก ๗, กกขนาด, กกข้าง, กกรูป, กกหู, กกอุกมภ์ มาแสดงให้เห็นทั้งหมดโดยไมสนใจว่าตัวอักษรต่อไปนอกจากที่ได้ป้อนข้อมูลไว้ จะเป็นอะไร
5. หากมีการป้อนข้อมูลการค้นหาไม่ถูกต้องระบบจะแสดงคำเตือนให้ทราบและให้แก้ไขให้ถูกต้อง
6. การเปลี่ยนกลุ่มตัวอักษรเพื่อค้นหา ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเอง ระบบจะดำเนินการเปลี่ยนฐานข้อมูลแต่ละกลุ่มตัวอักษรเอง

ความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของระบบคอมพิวเตอร์

- หน่วยความจำ (RAM) : 1 GB
- ฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk) : มีความจุเหลือให้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 3 GB
- เครื่องเล่นซีดีรอม
- จอภาพ : ความละเอียดของจอภาพไม่น้อยกว่า 600 x 800
- ระบบปฏิบัติการ (OS) : Microsoft Windows XP ที่สนับสนุนการใช้งานภาษาไทย หรือดีกว่า
- รูปแบบอักษร (Font) : Angsana New, Cordia New, Times New Roman (หากไม่มีระบบจะใช้รูปแบบตัวอักษรอื่นที่มีอยู่ในเครื่องแทนซึ่งการแสดงผลอาจผิดเพี้ยนไปได้)

- โปรแกรม Browser : Microsoft Internet Explorer (IE) version 6.0 หรือสูงกว่า หรือ Mozilla FireFox version 3.0 หรือสูงกว่า หรือ Google Chrome หรือ Safari 4 หรือสูงกว่า (แนะนำให้ใช้กับ IE 7.0 ขึ้นไปจะเหมาะสมที่สุด)

การติดตั้งโปรแกรม

โปรแกรมพจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ ใช้งานได้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่มีคุณสมบัติครบตามที่กำหนดไว้ในความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำของระบบคอมพิวเตอร์ โดยไม่ต้องติดตั้งโปรแกรมใด ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ภายในแผ่นซีดีได้บรรจุวิธีการติดตั้งโปรแกรมไว้อย่างละเอียดด้วย

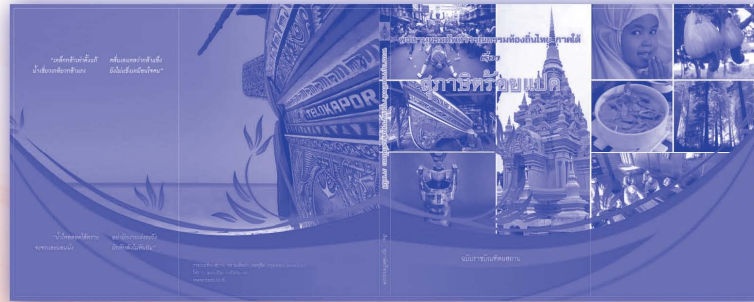

รู้จักวิถีไทยถิ่นใต้จากพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ เรื่อง “สุภาษิตร้อยแปด”

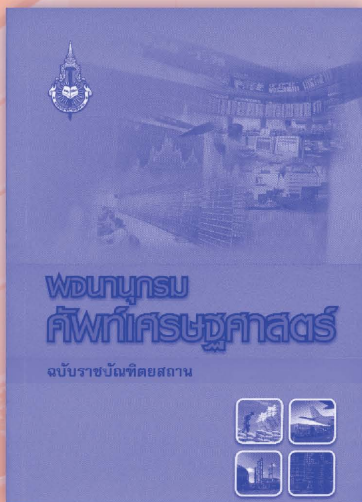

ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ เรื่อง “สุภาษิตร้อยแปด” วรรณกรรมอันโดดเด่นเรื่องคำสอนของท้องถิ่นไทยภาคใต้ คาดว่าจะจำหน่ายได้ปลายเดือนกันยายน ศกนี้

ด้วยวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ภูมิปัญญา วิถีการประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมทางจริยธรรม ของท้องถิ่นภาคใต้ อีกทั้งเป็นสิ่งสะท้อนความเจริญทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาแต่โบราณ และยังทำให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตและสังคมของชาวถิ่นใต้ทั้งทางด้านสังคม วิถีปฏิบัติ ค่านิยมทางจริยธรรม เป็นต้น และด้วยมีผู้นำวรรณกรรมท้องถิ่นไทยภาคใต้มาศึกษา แต่ก็ไม่ได้ศึกษากันกว้างขวางอย่างวรรณกรรมภาคกลาง และยังมีได้มีการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ ออกเผยแพร่ มากนัก ราชบัณฑิตยสถานจึงดำริให้จัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ โดยเริ่มจากวรรณกรรมประเภทคำสอน คือ วรรณกรรมเรื่อง “สุภาษิตร้อยแปด” เพราะเป็นวรรณกรรมที่ตีเนนทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ คำสอน ศิลปะการ ประพันธ์อย่างประณีตงดงาม และสะท้อนถึงคุณค่าด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา อาจารย์ และประชาชนทั่วไป ที่จะนำไปใช้อ้างอิงหรือเป็นคู่มือในการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ ตลอดจนเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่นไทย ภาคใต้ การศึกษาทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีภูมิปัญญา วิถีการประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมทางจริยธรรม ได้เป็นอย่างดี

พจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อักษร A-Z

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๒

ราคา ๒๗๐ บาท

หนังสือที่รวบรวมศัพท์บัญญัติเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น พาณิชยศาสตร์ การคลัง สาธารณะ การเงิน การธนาคาร การบัญชี รวมทั้งศัพท์บัญญัติของศัพท์ที่ใช้ในวงการเศรษฐกิจ พร้อมคำอธิบาย เรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z

เรื่องบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

- วันพุธที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ รองศาสตราจารย์วุฒิชัย มูลศิลป์ ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ไทย บรรยายเรื่อง “พระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครอง : พระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการปกครองแผ่นดิน”
- วันพุธที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาปรัชญา สาขาวิชาอภิปรัชญาและญาณวิทยา บรรยายเรื่อง “ญาณวิทยา : บทบาทความรู้ทางโลกและทางธรรม”

สำนักวิทยาศาสตร์

- วันศุกร์ที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ งดการบรรยาย เนื่องจากสำนักฯ จัดประชุม ณ ห้องมีตติงรูม ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ และสำนักฯ จัดประชุมระดับชาติ เรื่อง “การค้าและการพัฒนาอาหาร พลังงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” ร่วมกับ ศูนย์หัวใจ หลอดเลือด และแมทาบอลิซึม คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และกระทรวงพาณิชย์ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
- วันพุธที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์ ดร.ยงควิมล เลณบุรี ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ บรรยายเรื่อง “คณิตศาสตร์ในการวิจัยยีนอม: การ

สร้างตัวแบบเชิงเส้นของเครือข่ายการควบคุมระดับยีนอม”

สำนักศิลปกรรม

- วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บรรยายเรื่อง “ช่างเขียนชาวกรุงศรีอยุธยา หลังกรุงแตก อยู่ในเมืองสะกาย (สะแกง)” นายวิทย์ พิณคั้นเงิน ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาจิตรศิลป์ สาขาวิชาจิตรกรรม บรรยายเรื่อง “ศิลปะลายไทย” และ ศาสตราจารย์ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บรรยายเรื่อง “การไปประชุมสัมมนาอารามยณะที่สาธารณรัฐสังการี”
- วันอังคารที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ นายวินัย ภูระหงษ์ ภาคีสมาชิก ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาวรรณกรรมร้อยกรอง บรรยายเรื่อง “มิดที่มิดทาง”

ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ราชบัณฑิต ประเภทวิชาวรรณศิลป์ สาขาวิชาภาษาไทย บรรยายเรื่อง “เรื่องของชื่อ”

(ติดตามสรุปการบรรยายฉบับเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ได้ในฉบับเดือนตุลาคม ๒๕๕๒)

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๔๐

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม คำขานรับเมื่อกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ถูกต้องเขียนว่า พระพุทธเจ้าข้า หรือ พระพุทธเจ้าคะ หรือ พุทธเจ้าข้า

ตอบ คำขานรับ เมื่อกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่เขียนถูกต้องคือ พระพุทธเจ้าข้า

ถาม ลักษณะนามของคำว่า กะละปังกา, กัลปังกา ใช้ว่าอย่างไร

ตอบ ใช้ว่า กิ่ง, ต้น

ถาม คำว่า ระลึก และ รำลึก มีความหมายและหลักการใช้ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ คำว่า ระลึก และ รำลึก มีความหมายเช่นเดียวกันคือ คิดถึงหรือนึกถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในอดีตได้

ถาม คำกริยาราชาคัพทว่า เสด็จฯ กับ เสด็จ ใช้แตกต่างกันอย่างไร

ตอบ คำกริยาราชาคัพทว่า เสด็จฯ มาจากคำเต็มว่า เสด็จพระราชดำเนิน ใช้แก่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ราชาคัพทว่า เสด็จ ใช้แก่พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงพระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า ทั้งนี้ ราชาคัพทว่า เสด็จพระราชดำเนิน และ เสด็จ จะตามด้วยคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ เช่น ไป มา ขึ้น ลง เข้า ออก แล้วตามด้วยกริยาราชาคัพทอื่น ๆ เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการแสดงดนตรีไทย ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเยือนสหพันธรัฐสวิส และสาธารณรัฐอิตาลี

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม สำนวนว่า ถีลอดตาข้าง ห่างลอดตาเส้น มีความหมายว่าอย่างไร และมีที่มาอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุพินัยของคำว่า ถีลอดตาข้าง ห่างลอดตาเส้น ว่า ดูเหมือนรอบคอบถี่ถ้วน แต่ไม่รอบคอบถี่ถ้วนจริง, ประหยัดในสิ่งที่ไม่ควรประหยัด ไม่ประหยัดในสิ่งที่ควรประหยัด ทั้งนี้ ในหนังสือ *สำนวนไทย ของ ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)* หน้า ๒๕๑-๒๕๒ ระบุข้อมูลของสำนวนว่า ถีลอดตาข้าง ห่างลอดตาเส้น ว่า คำนี้เป็นคำที่พูดกันทั่วไป แต่ที่ถุกนั้นคงจะเป็น “ถี่ลอดตัวข้าง ห่างลอดตัวเส้น” ในเรื่องตัดทูนล้อมวง พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๔ มีแห่งหนึ่งว่า “เมื่อเวลาเสด็จก็มีจุกช่องล้อมวง เกณฑ์แห่งเกณฑ์แน่นอนนั้นไป แพเรือนโรงร้านฤาประตู่บ้านราษฎรก็ให้ปิดหมดไม่ให้เห็นตัวคน ที่มีเชื้อราชการ การที่ในหลวงไว้ยศแลเจ้าพนักงานยอยศแก่ในหลวงใหญ่ยิ่งนักอย่างนี้เมื่อรำพึงไปก็ไม่ควรเข้าใจว่าเป็นดีเพราะเป็นอันถี่ลอดตัว

ข้างห่างลอดตัวเส้นไป ถ้าหากว่าจะมีศัตรูชุ่มอยู่กลางทาง จะชุ่มอยู่ในเรือนแพโรงร้านที่ปิดก็ชุ่มอยู่ได้ เมื่อเสด็จมาใกล้จะคึกคักออกมา ทหารแห่หน้าฤาเรือตั้งที่แห่ไปแล้วจะกลับมาช่วยทันฤา” ตามที่ยกมานี้ทรงใช้ว่า “ถี่ลอดตัวข้าง ห่างลอดตัวเส้น” และทรงกล่าวเป็นเหมือนอย่างคำอธิบายสำนวนไปในตัว คือสำนวนนี้เป็นคำพูดประชด แปลตามคำก็ว่า ทำถี่แต่ว่าข้างลอดได้ทั้งตัว ก็คือว่าไม่ถึงจริง เหมือนเวลาเสด็จจะเกณฑ์จุกช่องล้อมวงกันใหญ่โต แต่กลับให้ปิดประตู่บ้านเรือนคนร้ายก็ยอมจะซ่อนอยู่ได้ เปรียบกับเรื่องทั่ว ๆ ไปก็คือว่า ทำอะไร ๆ ดูเป็นว่าถี่ถ้วนละเอียดลออดี แต่ความจริงไม่รอบคอบ โดยมีช่องโหว่หละหลวม เช่น คนทำอะไรพิถีพิถัน แต่ไม่เห็นช่องรั่วไหลซึ่งทำให้เสียหายได้ ก็แปลว่าไม่ถึงจริง จึงพูดเป็นสำนวนว่า “ถี่ลอดตัวข้าง” ส่วน “ห่างลอดตัวเส้น” เป็นคำเอามาเทียบคำถี่กับห่าง ข้างกับเส้น ให้พูดคล้องจองกันไปเท่านั้น

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไปรษณีย์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ
ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ
ของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ปรึกษา นายชรรค์ชัย บุญปาน
นางมณีนรัตน์ ผลิพัฒน์
นางจินตนา พันธุ์พัก
ศาสตราจารย์ นพ.ยงยุทธ วัชรดุลย์
ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ
ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

จัดทำโดย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ราชบัณฑิตยสถาน
บรรณาธิการ นางสาวสุปัญญา ชมจินดา
กองบรรณาธิการ

นางสาวอารี พลดี	นางพรทิพย์	เดชทิพย์ประภาพร
นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน	นายอาคม	คงทน
นางสาวกระลาภักษ์ แพรกทอง	นางสาวสุกุลรัตน์	นัจจิตรชื่น
นางกนกวรรณ ทองตะโก	นางปิยงมา	สุดสวาท
นางสาวกุลศรีรินทร์ นาคไพจิตร	นายอภิเดช	บุญสงค์
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก		

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๙